

YEDIÇINAR YAYLASI (1958)

KEMAL TAHİR (1910 – 1973)

Genel Bakış

1944 – 1949 yılları arasında Çorum'da hapis yatmış olan Tahir, bu bölgenin köylüsünden ve coğrafyasından esinlenerek eseri kaleme alır. Yazara göre; yaşadığımız dönemde toplumsal olarak karşılaştığımız sorunları bütüncül bir şekilde anlamanın ve bu sorunlara çözüm bulmanın en iyi yolu geçmişi derinlemesine ve mümkün olduğunca nesnel bir şekilde incelemektir. Nüfusunun büyük bir çoğunluğu köylülerden oluşan Osmanlı Devleti'nin iç dinamiklerini anlamanın en doğru yolu, ilk olarak köylüyü anlamaktan geçer. Dolayısıyla Tahir'in romanlarında en çok üzerinde durduğu konular köylü sorunlarıdır. Osmanlı'nın Batılılaşma adı altında hayata geçirmeye çalıştığı değişimlerin, savaşlar ve ekonomik buhranların toplum üzerindeki etkisi, yazarın gerçekçi uygulamalarıyla okura sunulur. Osmanlı'nın son dönemlerine doğru ülke siyasetinde oluşan otorite boşluğu, köylerdeki aşiretlerin toprağa sahip olmak için birbirleriyle nasıl bir mücadeleye girdikleri ve insanları kendi emellerine ulaşmak için nasıl kullandıkları üzerinde durulur. Eserde, Çakır Kâhyaların Ömer Efendi ve oğlu Kenan'ın zevk düşkünlüğü nedeniyle, Abuzer tarafından nasıl oyuna getirilip servetlerini kaybettikleri işlenmiştir. Fakat eserin arka planında; tarihsel, toplumsal ve siyasi birçok konuya da değinilir. Roman ilk defa, Aziz Nesin'le yönettikleri Düşün Yayınevi'nde basılır. Bu eseri daha sonra onun devam niteliğinde olan "Köyün Kamburu" ve "Büyük Mal" gibi yapıtlar takip eder. Yapısal olarak eser beş ana bölümden oluşmaktadır.

Kişiler

Kenan Çakır Kâhyalardan Ömer Efendi'nin oğludur. On altı yaşında olan genç karakter, babası tarafından sürekli arzularının peşinde koşan ve istediğini elde edebilmek için her şeyi yapabilecek bir karakter olarak yetiştirilmiştir. Karakterin bütün istençleri onun en büyük takıntısı haline gelir. Abuzer'in eşi Emey'le birlikte olur ve onun için Hanefi'yi öldürür. Babasının ikinci eşi Güllü'yle de birlikte olur ve uzun zamandır babasının kapatması olan Benli Nazmiye'yi takıntı haline getirmiştir.

Ömer Efendi Halil Efendi'nin oğlu, Kenan'ın babasıdır. Ömer Efendi, kendisi ne kadar hovarda yetiştirilmişse oğlunu da aynı şekilde yetiştirmiştir. Halil Efendi'nin üvey oğlu olan Ömer Efendi, tıpkı oğlu gibi gençliğinde, üvey annesi Cemile'yle birlikte olmuştur. Anlatıda yaşlı ve hasta olmasına rağmen, nefsi isteklerinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Oğlunun bütün bencilliği ve şımarıklığı onun gururunun okşanmasına sebep olur.

Cevdet Bey Eserdeki diğer karakterlerin aksine Cevdet Bey, olumlu bir tiptedir. Ömer Efendi'nin arkadaşıdır ve avukattir. Onu, oğlunu yetiştirme tarzı ve kendi davranışları konusunda sürekli uyarır. Jön Türklerle dostluk etmiş olan karakter, İttihat ve Terakki'yi destekler. İttihat ve Terakki'nin Çorum Başkanı olur ve olaylara her zaman toplumcu bir gözle bakar.

Abuzer Ağa Anlatının kötücül karakteri, Çorum'a çoban kılığında Kerbala'dan geldiğini söyler. Türkçe bilmiyormuş gibi davranır. Abuzer'in amacı karısı Emey'in zengin birisiyle ilişkiye girmesini sağlayıp servet edinmektir. Eserin sonunda Kenan'ın bütün mülküne sahip olan Abuzer Ağa, aynı zamanda eşkıyalık yaparak köylüyü sömürür.

Emey Asıl adı Emine olan kadın karakter, Abuzer Ağa'nın ikinci eşidir. Güzelliğiyle bütün erkekleri kendisine hayran bırakan Emey, kadınlığını kullanarak istediği her şeyi elde etmeye çalışır. Abuzer'in isteği üzerine Kenan'ı baştan çıkaran Emey, ona istediği her şeyi yaptırmayı başarır. Yediçınar Yaylası'na yerleşebilmek için Kenan'a sürekli olarak telkinlerde bulunur. Güzelliğiyle ön plana çıkan kadın karakter, cinsellikle insanları ele geçirir.

Kambur Kadı Zaman içinde devlette meydana gelen otorite noksanlığını ve adalet sisteminin çökmesini fırsat bilen karakter, insanlara soyluluk satarak ve çeşitli kirlî işlere bulaşarak zengin olmayı kendisine amaç edinmiştir. Kendi çıkarı için insanları birbirine düşürmekten çekinmez ve Dilâver Paşa'yla Halil Efendi'yi de birbirlerine düşman eder.

Hayli geniş bir kişi kadrosuna sahip olan eserin diğer önemli kişileri kısaca şunlardır: Dilâver Paşa, Halil Efendi, Cemile, Gâvur Ali, Kara Cehennem (Dilâver Paşa'nın fedaisi), Süleyman Bey, Kirkor Bey, Seyfettin Bey, Benli Nazmiye, Güllü, Hanefi Ağa, Murat, Sülük Oğlan, Celil Efendi, Deli Elvan vd.

Öykü

Dilâver Ağa ile Halil Ağa'nın Rekabeti Anlatının "Başlangıç" adındaki bölümünde, Çorum'un bir köyünde meydana gelmiş olan geçmiş olaylar karakterlerin anlatımıyla okura sunulur. Dilâver Ağa, Yozgat Ayanı Çapanoğlu Süleyman Bey'in onaylamasıyla, halkın bütün itirazlarına rağmen, Çorum Ayanı olarak seçilir. Daha sonra, leblebi tüccarı Halil Ağa ile amansız bir rekabet halinde olan Dilâver Ağa, Kambur Kadı aracılığıyla kendisine soyluluk kazandırmaya çalışır ve soyağacını Merzifon Voyvodalığına kadar dayandırır. Silistre muharebesine yardım göndermek bahanesiyle hapis hane mahkumlarını askere almış gibi yapar. Sözde askerleriyle birlikte Silistre'ye gittiğini söyleyen Dilâver Ağa, Yozgat çevresindeki birkaç beldeyi yağmaladıktan sonra Çorum'a döner ve bir kahraman gibi karşılanır. Yerli halka Silistre'de zafer kazanılmış gibi gösterilir ve civar beldelerden çalınmış olan ganimet savaş ganimeti gibi anlatılır. Kambur Kadı halka; Silistere'de göstermiş olduğu yiğitlikten dolayı Padişahın Dilâver Ağa'ya Paşalık unvanı verdiğini söyler: "Çorumlu, Silistre'ye imdat gitme lafından usanmak üzereydi ki, beklenmedik bir haber kasabayı yeniden çalkaladı: Padişah, durduğu yerde, hiç üstüne vazife değilken, imdada koşmasını beğenmiş, Dilâver Ağa'ya Başbozuk paşalığı vermiş... Millet buna çok şaştı. İmdat meselesinin içyüzü zamanla anlaşılıyordu. Meğer, bunlar hiçbir yere gitmemişler, Yozgat'a uğramışlar da, biraz aşağı inip, kervan yolunu tutmuşlar. "Silistre'ye imdat gidiyoruz" lafıyla en az iki vilayet toprağını talan edip dönmüşler". Osmanlı'nın Tanzimat Döneminde yaşamış olduğu birçok sorun, Çorumlu karakterlerin ağızından yorumlanır. Ülkenin yönetsel alandaki yozlaşması çeşitli açılardan eleştirilir. Kendisine sahte bir soyağacı düzen Dilâver Paşa'nın karşısında Halil Efendi oldukça sinirlenir. Halil Efendi Kambur Kadı'dan kendisine bir soyluluk uydurmasını istese de Dilâver Paşa, Kadı'yı tehdit eder. Halil Efendi, oğlu Ömer'e bir vasiyette bulunur: "Beri bak ipsiz!.. - dedi - bundan böyle kopuklukta gezinmek sana haram... Kabilemizin namını şu cenabet leblebicilikten söküp çıkarmaya bakacaksın. Ben dedemizin Voyvodalık fermanını bulmaya yemin ettim, namussuz ecel aman vermedi. Can kandili, nah söndü, sönecek! Eğer bir asilzadelik fermanı uyduramazsan babalık hakkımı helal etmem. Öte dünyada gözüme hiç görünme! Kendine bir başka öte dünya bul! Bu işin ilmi çekmecesine tükürdüğüm Kambur Kadı'da... Para dök, çiftlik başısla... Şuraya asilzadelik fermanımızı asmaya bak... Ele geçirdiğin gün, Dilâver namerdi gibi bir vezir sofrası döküp...". Daha sonra Uzun İmam'a aile defterlerini inceleyen Halil Efendi istediğini elde edemez. Kendisinin soyu leblebi tüccarlarına dayanmaktadır. Geçmişte Osmanlı Devleti'nin iltizam sisteminden faydalanmış olan Halil Efendi, bir fermanla bütün gücünü yitirmiştir: "İşte böylece, bir ferman sizi adam etmiş, bir ferman Dilâver Paşa'yı... Fakir fakara hep o fakir fakara... Şimdiyse işin başına senin gibi mültezimler geçtiğinden ayanların yıldızı biraz sönük...". Yıllar sonra Cemile adındaki bir kıza aşık olan Dilâver Paşa'nın gözü ondan başka hiçbir şey görmez olur. Daha sonra Cemile, Halil Efendi'nin oğlu Ömer'i şehvet duygusuyla takıntı haline getirir: "Aman hey Allah! Bu nasıl bir yiğit? Sen bunu yaratırken karı milletine hiç mi acımadın?" diye dövünmüş...". Ömer, Cemile'yi kaçıtır ve Dilâver Paşa bu durumu bir namus meselesi haline getirir. Halil Efendi'ye durumu anlattığında o da Ömer'in cezalandırılmasında karar kılar. Cemile'yi öldürmeyi düşünen Dilâver Paşa, ona kıyamaz. Fakat kadın karakter, Dilâver Paşa kendisine merhamet ettikçe daha çok kudurur.

Abuzer'in Köye Gelişi "Birinci Bölüm"; 1908 yılında, Avukat Cevdet Bey'in evinin bahçesinde gerçekleşen bir diyalogla başlar. Cevdet Bey, eski bir Jön Türk sürgünü olan Seyfettin Bey ve Gâvur Ali aralarında konuşmaktadırlar. Cevdet Bey, köy ağalarını eleştirirken Gâvur Ali'den Abuzer'in köye geliş hikayesini anlatmasını ister. Ardından ilk ara bölümde anlatıcı tarafından hikaye anlatılır. Deli Elvan, Çorum'un işsiz ve boş gezen bir yerlisidir. Fakat bir zaman sonra, beldede gizli işler çevirmeye başlar: "Gece gündüz havalan dinlemek, bağlara gidip gelenleri kollamak... Muhabbet yerine gizliden yanaşıp beklemek... Hovarda-kopuk milletinin bir isteği olduğu anda, ecinni gibi ortaya çıkıp, istenilen şeyi gece yarısı yoktan var etmek...". Köyde, insanların ihtiyacı olan her şeyi bulan Deli Elvan kısa sürede ciddi bir sermayeye sahip olur. Abuzer ve ailesini oldukça sefil bir şekilde bulan Deli Elvan, Rufat Ağa'nın yönlendirmesiyle onları Çakırların Ömer Efendi'ye götürür: "Beri bak Deli Elvan! Koş ağana haber ver. "Havuzlubuğumuzun yanına birileri geldi... Dil bilmez birileri" dersin. Karıyı vasfeder

etmez, senin Ömer Ağa'n ölüm döşeğinde olsa zıplayıp kalkar. Beni söyle... "Dönüşte karıyı burda bulursa sürüp hamama götüreceksin... Şart etti" dersin". Abuzer ve ailesi Türkçe bilmiyormuş gibi davranırlar. Kendileri daha önce Sivas'tan sürülmüş ve Çorum'a yerleşmeye gelmişlerdir. Zaptiye Kolağası Celil Efendi, Kürtçe konuşarak onların kim olduklarını ve neden geldiklerini sorar: "- Adın Abuzer mi? Abuzer... - Ne iş yaparsın? - Çobanız sayende bey... Bizim çobanlığımız otuz kadılık yere nam salmıştır. Bizim oralarda bizi herkes bilir! - Herkes bilir de neden gurbete çıktın? Sakın adam filan vurmuş olma! - Haşa bey... Allah bize adam öldürmeyi soramaz. Biz çobanız bey, çoban kısmı kurtla boğuşur. Allah kurdu iki çeşit yaratmış... Biri dört ayaklı, biri iki ayaklı...".

Ömer Efendi'nin Çiftliğine Varış Abuzer, Ömer Efendinin çiftliğine götürülür. Orada oldukça iyi karşılanır. Abuzer'in oldukça yetenekli bir çoban olduğunu öğrendiklerinde ona Kösdâğı'nda çobanlık yapmasını teklif ederler. Abuzer ilkin pek beğenmemiş gibi görünse de kabul eder. Fakat Kösdâğı'nın çobanı Hanefi'dir. Ömer Efendi onu emekli etmeyi düşünür. Daha sonra sahneye Kenan girer. Oldukça hovarda ve uçkur düşkünü olan Kenan'ı Ömer Efendi, Abuzer'in eşi konusunda uyarır. Daha sonra Ömer Efendi, eski bir dostu olan Avukat Cevdet Bey'in yazıhanesine gider ve onunla sohbet etmeye başlar. Oldu olası bir hovarda olan Ömer Efendi, oğlu Kenan'ı da aynı şekilde yetiştirmiştir ve Cevdet Bey, onu bu konuda uyarır. Cevdet Bey'i yeni misafirleri görmesi için evine davet eden Ömer Efendi, Celil Efendi'yi de yanlarına alarak akşam yemeğine gelirler. Ömer Efendi yemeğe Abuzer'i de çağırır ve memleketini neden terk ettiği sorulur. Abuzer memleketini bir namus meselesinden dolayı terk ettiğini söyler. Akşam olduktan sonra herkes uyumak için kendi yerlerine çekilir.

Çakırların Ailesindeki Tuhaf Olaylar ve Abuzer'in Planları "Ömer Efendi'nin sabah kahvesini, evlendiklerinden beri Kenan'ın anası Saime Hanım getiriyordu. Şimdi, içmesini bekleyerek kapı dibinde dururken suratını asmıştı. Belli bir şey, karı gene denli... Derdi de, ahıra kondurdukları...". Saime Hanım, Ömer Efendi'yle evlendiği günden beri onun bütün aşırılıklarına ve bencilliklerine ses çıkarmamıştır. Dilâver Paşa'nın karısı Cemile'yi kaçırdığı günden sonra başlayan başına buyrukluğu, ev ahalisini rahatsız eder. Eve gelen yeni ziyaretçilerden hiç hoşlanmamış olan Saime Hanım onların gönderilmesini ister. Fakat Ömer Efendi bir yalan uydurarak onu ikna eder. Onları başka bir ağanın gönderdiğini söyler: "Hemen görmek mi lazım? Ağa kısmı birbirini uzaktan uzağa duyar da bilir. Benim ünüm oralara kadar gitmiş, Allah'ın izniyle, oralardan ileri bile geçmiş... Herif, kağıdında ne yazsa iyi "Aman Çakır Kâhyaların Ömer Efendi kardaşım," demiş, "Selam tabiidir" demiş, "Sana bizim Abuzer Ağa'yı ısmarladım. Emanetimi kendi malın gibi koruyacaksın. Ona yapacağın iyilik banadır," demiş... Kerbela beyi nerden nereye tutmuştur, ne işler becerir? Sen kadın aklınla ne bileceksin... Kerbela beyi, Mekke-Medine yolunu kesmiştir. Emri olmadı mı o yollardan kuş bile uçamaz, değil ki kervan geçse... Emanetine iyi bakmadık mı buradan hacılığa bir Müslüman gidemez. Sen işi karıştırıp bizi cehenneme direk mi dikeceksin? Yahu, senin yüzünden Çorum Müslümanı hiç mi hacı olamayacak?". Daha sonra Paşa hamamında Ömer Efendi ve konukları oldukça hoş ve eğlenceli vakit geçirir. Hamamdan ayrıldıktan sonra Saime Hanım, Abuzer ve ailesinin bitli eşyalarını yaktırır. Semerlerinin de yakılmak üzere olduğunu gören Abuzer, bir hisimla Saime Hanım'ın yanına gelerek buna engel olur. Kendisini etraftaki herkese meteliksiz gibi göstermiş olan Abuzer'in bütün parası ve altınları bu semerlerin içindedir. Akşam olup bütün ışıklar kapatıldığında altınlar yeni semerlere koyulur. Fatı'yle oturup plan yapmaya başlayan Abuzer, Kenan'ı Emey'e bağlayıp onun bütün parasını almanın çaresini düşünürler. Kösdâğı'nın çobanı Hanefi'den de nasıl kurtulacaklarını planlarlar.

Kenan'ın, Bedevi Şeyhinden Arap Atı Alması Bir bedevi şeyhinin Çorum'a oldukça kıymetli bir Arap atı getirdiği duyulur. Arap atı ve bedevi şeyhiyle ilgili destansı bir hikaye anlatılır. Kahveci Abdülfettah ve Gâvur Ali aracılığıyla Kenan, bu dillere destan atı almaya karar verir: "Heyyy!.. " diye bir nara saldı. Hep davrandık. Allah beterinden saklasın, saka hayvanının yere göğe sığacağı kalmamış... Bedevi güçle zapteder olmuş... Biz: "Bre nedir?" demeye fırsat bulamadık. Bedevi: "Hey Baskil ağası!" diye bağırdı, "bu hayvan beş meciyeye satılır mı? Bunun değeri altınla ölçülmez. Al sana yedi yüz altın... Bu meseleyi hiç kimseye söyleme, şanına yazık... " Sayvana kafam büyüklüğünde bir altın keseyi fırlatıp, atı Murat suyuna doğru sürdü. Ağanın konağı tepede... Murat suyuna kadar iki kurşun atımı ova dümdüz. Ağa: "Aman bre! Devlet kuşu olur bu giden... Çevireni dünya malına gark ederim" dedi, demedi, hayvan suya yetişti. Yetişmesiyle... Ne olur bir durakla namussuz, yoksa sen, deniz balığı mısın? Evet, suya vurmasıyla karşıya geçip gözden kayboldu". Kenan, bahsi geçen atı almak için çılgına döner. Gerekirse bu at için bütün ailesini öldürebileceğini söyler ve atı iki yüz altına satın almak için kolları sıvar. Atı almak için gerekli parayı denkleştirmeye çalışan Kenan, ilk önce Cevdet Bey'e gider. Kenan ona ne kadar yalvarsa da Cevdet Bey, Kenan'a güvenmez. Daha sonra hayli yakın bir aile dostu olan Kirkor Efendi'ye giden Kenan hiç zorlanmadan ihtiyacı olan parayı ondan alır. Altınları aldıktan sonra konağa gelen Kenan ilk olarak Abuzer'le karşılaşır. Hemen ardından babasının

eşlerinden biri olan Benli Nazmiye'nin odasına giren Kenan, Kirkor Efendi'den aldığı altınları onun başından aşağı döker. Odadaki diğer kişiler hayranlıkla bu olayı izler. Zira hiçbiri hayatı boyunca bu kadar çok altını bir arada görmemiştir. Bu kadar çok altının bir at için harcanmasını istemeyen Nazmiye onu vazgeçirmeye çalışsa da, Kenan kararını çoktan vermiştir. At satın alınacak ve Abuzer'in kaldığı ahırda tutulacaktır.

Kenan ile Emey'in Yakınlaşması Kenan'ın iki yüz altına aldığı Arap atı bütün köyde dedikodu konusu olur. Herkes onun bu atı neden aldığını merak ederken bazıları da bir atın bu kadar para etmeyeceğini düşünmektedir: "Attın şimdilik, asıl sen yuvarladın! Tarih kitaplarının yazmadığı bir iş! Üç yüz altına bir hayvan mı olurmuş? Sultan Hamid üç yüz altın için İstanbul Galata'sının Ceneviz sarrafına tam bir hafta kanlılar gibi yalvarmakta ki paşalarının maaşını vere! Eğer doğruysa bu bizim Çakırların Ömer'in tutumu Müslümanlığı bıraktı da gâvurluğa saptı birader!". Kenan'ın bu atı neden aldığı düşünüldü. Bazıları olumlu şeyler düşünürken diğerleri olumsuz düşünceleri dile getirir. Zira Çakırların o güne kadar iyi bir iş yaptığı kimse tarafından görülmemiştir: "- Eşkıyalığa mı çıkmakta bu rezil? Yoksa Ebumüslim Efendimiz gibi teberi çekip din yolunda savaşa mı girmekte? - Bilemedin, niyeti ayıncılık... Arap kısırağını Bafra'dan tütün çekip getirmek için alası...". Olumsuz düşünceler doğru çıkar. Kenan Gâvur Ali'yle birlikte tütün kaçakçılığına başlamıştır. Yaptıkları ikinci işten sonra Kenan çarşıya uğrar. Yakın arkadaşı Murat'la görüşen Kenan, Murat'ın konuyu açmasıyla Emey üzerine konuşurlar. Bu zamana kadar Emey'i pek aklına getirmemiş olan Kenan, kadının güzelliğini aklına getirince şehvetinin kurbanı olur. O andan itibaren artık tek düşündüğü şey Emey olur. Konağa gelir gelmez Emey'i arayan Kenan onu orada bulamaz. Daha sonra atını Havuzlubag'ya götürmeye hazırlanırken Emey elindeki bakraçlarla çıkagelir. Kenan, Emey'den ata su vermesini ister. Kendisine hakim olamayan Kenan Emey'e hırçınca dokunur. Emey bu dokunuştan korkar ve annesi olan Kara cadı onları görür. Eve dönen Kenan, Abuzer Ağa'dan korktuğu için tedirgin bir şekilde oturur. Onu bu halde gören Benli Nazmiye durumu anlar ve onu sorgular. Nazmiye Kenan'a; Emey'i elde edebilmesi için para vermesi gerektiğini söyler. Onun bu tavsiyesi üzerine iyice azgınlaşan Kenan'ın, hem Emey'e hem de Nazmiye'ye olan cinsel arzusu artar.

Kenan'ın Emey'i Birlikte Olmaya İkna Etmesi Benli Nazmiye'den aldığı tavsiyeler doğrultusunda Kenan, gece yarısı analığı olan Güllü'nün odası girer. Güllü'yle ilişkiye giren Kenan, onu kandırarak biraz altın alır: "Lazım! Ayinga gelmiş! Yaylaya Samsun'dan tatlı-sert tütün getirmişler. Bende para yok! Getirenler tanış değil! Malı dağıttığımız yerden para toplayamadık". Kenan sabah vakti uyandığında Emey'in yanına gider. Onunla birlikte olması için Emey'e para teklif eder ve Güllü'den aldığı altınları gösterir. Emey gördüğü altınlar karşısında hemen yumuşar ve Kenan'ın teklifini kabul eder. Öğleden sonra bir dizi iş için ilk olarak Narlıca köyüne giden Kenan, akşam konağa döner. Nazmiye Kenan'a ahıra gitmesini söyler. Ahırda Kenan'ı bekleyen Emey, yarın gece vakti buluşabileceklerini söyler. Abuzer Ağa'nın annesi hasta olduğu için Kenan ve Emey, ahırda bir türlü buluşamamışlardır. Aradan beş gün geçtikten sonra kendisine daha fazla hakim olamayan Kenan, Emey'i ahırda sıkıştırır ve onu öper. Kenan'ı suçüstü yakalayan Sülük oğlan para karşılığında kimseye bir şey söylemeyeceğini dile getirir. Gece vakti yatağında uzanmış bir vaziyette olan Kenan, Emey'i düşünmektedir. Odasına giren Güllü'nün, Emey ve Nazmiye'yle gürleştiği için elbisesi yırtılmıştır. Güllü Kenan'a; bu gece onun yanında kalmak istediğini söyler. Konaktaki kalabalıktan ve ardı arkası kesilmeyen aksiliklerden dolayı Emey'le birlikte olamayacağını düşünen Kenan, onu Yediçinar Yaylası'na götürmeye karar verir. Daha sonra Emey'le görüşen Kenan bu düşüncesini ona açar. Bu fikir Emey'in de hoşuna gider. Çıkan bir ses üzerine Abuzer, Emey'i yanına çağırır. Kenan'ı yaylaya çıkma konusunda ikna edip etmediğini sorar. Abuzer'in olup biten her şeyden haberi vardır. Kendisi de bir an evvel yaylaya gidip işbaşı yapmak istemektedir.

Kenan'ın Çıldırması ve Ömer Efendi'nin Ölümü Bir süredir hasta olan Ömer Efendi son günlerde daha iyidir. Etrafında kıvrıta kıvrıta dolanan Nazmiye'yi ağız sulanmış bir vaziyette izler. İkili aralarında konuşmaya başlayınca Nazmiye, ilk defa Kenan'ı Emey'den kiskandığını düşünür. Kenan'ın Emey'i yaylaya götürmeye çalıştığını bilen Nazmiye, Ömer Efendi'nin buna engel olmasını dolaylı yoldan ister. Konağa gelen Kenan'ı Ömer Efendi yanına çağırır ve Yediçinar'da durumun nasıl olduğunu sorar. Kenan bu fırsattan yararlanmak isteyerek Hanefi Ağa'nın hasta olduğu ve işi bırakmak istediğini yalanını uydurur: "Ben sürüyü bıraksam gerek," dedi, "Gördüğün gibi... Beni sıtma kötülletti yavrum!" diye ağladı. "Ömer Efendi, kendine bir çoban bulsun," dedi. "Ben Narlıca'ya insem gerektir" dedi. "Yeni çobana, dağın girdisini çıkırsın, Parpar'ın Çalık'la sen sevabınıza belletirsiniz!" dedi". Bu konuşmadan biraz sonra Ömer Efendi'yi ziyarete gelen Hanefi Ağa'yla, Kenan'ın bütün yalanları ortaya çıkar. Kendisine yalan söylediği için Ömer Efendi Kenan'ı yanından kovar. Daha sonra Havuzlubag'da Deli Elvan'la bir araya gelen Kenan, Hanefi Ağa'dan tamamen kurtulmadan

Yediçınar'a Emey'i yerleştiremeyeceğini düşünür. Gözü dönmüş olan Kenan, ihtiyar adamı öldürmeye karar verir. Yaylaya doğru giderken karşılaştığı Hanefi Ağa'nın kafasına bir odunla vurur ve yaşlı adamı, hemen yanındaki uçurumdan aşağı atar. Ardından konağa dönen Kenan, babasının fenalaştığını öğrenince yanına çıkar. Nazmiye'yi kendisine daha fazla bağlamak isteyen Kenan, babasını onun zehirlediğini söyler. Ömer Efendi bir süre sonra hayatını kaybeder. Kenan, babasının cesedi yanında Nazmiye'yle ilişkiye girer. Bu olayların Gâvur Ali tarafından Seyfettin Bey'e anlatıldığını görürüz.

Jön Türklerin Jurnal Edilmesi

Olayların Gâvur Ali tarafından Seyfettin Bey ve Cevdet Bey'e anlatıldığı zamana, Meşrutiyet'in ilanından iki ay öncesi 15 Mayıs 1908'e, dönülür. Bahsi geçen bütün olaylar gece vakti Gâvur Ali tarafından anlatılmıştır ve sabah olduğunda bu anlatılan olaylar Çorum Zaptiye kolağası tarafından öğrenilmiştir. Abuzer Efendi'yle işbirliği halinde olan Zaptiye Kolağası Celil, Hacı Hasan Paşa'ya bir jurnal mektubu çeker: "Bunlar, dün gece de işbu Davavekili Cevdet Bey'in evi bahçesinde içki içmek bahanesiyle geç vakitlere kadar oturdukları, Seyfettin Bey nam sürgünün, velinimetimiz padişahımız efendimiz hakkında ağza alınmaz sözler söyleyerek edepsizlik ettiği, kendisinin, ıslah olmaz fesat erbabından olduğuna artık şüphe kalmadığı, bu edepsizlikle kafadan, Davavekili'nin ise, efendimize karşı alçakça hazırlanan bombalı suikastlerden laf açtığı, bu lafı sabaha kadar ağzından düşürmediği ve bu hususta daha öğrenemediğim bir alçağın yazdığı şiir bozuntusu saçmaları, yüksek perdeden okuduğu, İslam dinine, Osmanlılığa, padişahımıza haşa sümmehaşa sövüp saydığı. bundan başka geçenlerde tanıştığı, memleketimiz eşraf ve ayanı hakkında türlü iftiralara uydurduğu, namuslarını lekelemeye yeltendiği. "İnşallah vakit yakındır".

Meşrutiyet'in Getirdikleri ve Götürdükleri

Anlatının son bölümü 15 Haziran 1911'de geçer. Meşrutiyet ilan edilmiş ve Cevdet Bey, Çorum'un İttihat ve Terakki başkanı olmuştur. Kenan'ın bütün sürüsünü ve mülkünü eline geçirmiş olan Abuzer Ağa, oğlu ve Kenan'la Cevdet Bey'i görmeye gelmiştir. Köylüyle yaşadığı sorunları eşkıyaları kullanarak çözen Abuzer Ağa, Cevdet Bey'e gelen şikayetler üzerine onu görmeye gelmiştir. Oldukça ülkücü düşüncelerle İttihatçı olmuş olan Cevdet Bey, mevcut siyasetin bir maşası haline gelmiştir. Bir zamanlar tiksindiği insanlarla artık sürekli görüşüyor ve onlarla iş yapıyordur. Daha sonra odaya Seyfettin Bey girer. Abuzer Ağa ve Cevdet Bey aralarında anlaştıktan sonra Abuzer Ağa oradan ayrılır ve iki İttihatçı birbirleriyle sohbet eder. Eski sürgün Seyfettin Bey artık bir müfettiştir. Onlara göre; Meşrutiyet bazı özgürlükler getirmiş olsa da, ülkenin siyasi durumu eskisinden pek farklı değildir. Seyfettin Bey bu konuda şöyle der: "Nasıl kederliyim anlatamam kardeşim! - dedi -. Evet haklısınız. Hürriyetten sonra uğradığımız çeşitli hayal kırıklıkları akıl alır şeyler değil. Hepimiz hiç istemediğimiz işleri yapıp duruyoruz. Daha korkuncu: Buna ne kadar da yatkınmışız. Her şeyi yüzüstü bırakıp çekilmeyi ben de kaç kere kararlaştırdım, birçok geceler uzun istifa mektupları hazırladım". Hürriyet istenciyle yola çıkmış olan İttihatçılar, ne yazık ki eski baskıcı yöntemleri kullanmaya devam etmiştir.

Temalar

Siyasal

Otorite Boşluğu Eserin "Başlangıç" adlı bölümünde, Osmanlı yönetiminin yaşamış olduğu sorunlar çeşitli karakterler tarafından tartışılır. İltizam sisteminin bozulmasıyla ülkedeki ayan ve ağa sınıfı sürekli olarak değişmiş ve bu durum birçok coğrafyada yalancı soylular ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Kambur Kadı, halka türlü yalanlar söyleyerek ve sahte bir ferman yazarak Dilâver Ağa'yı "Hacı Dilâver Paşa"ya çevirir.

Batılılaşma

Tanzimat Fermanı'yla birlikte Osmanlı Devleti'nin yüzyıllar boyunca oluşmuş siyasi ve bürokratik birikimi tamamen değişmiştir. Tanzimat Fermanı aslında içeriksel ve yapısal olarak oldukça olumlu bir gelişmedir. Fakat bu gelişme eserdeki bazı karakterlere göre; Batılı devletlerin zorlamasıyla gerçekleşmiştir. Zira Osmanlı Devleti'nin toplumsal yapısı Batı'ninkinden oldukça farklıdır. Tahir'e göre Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması da Osmanlı'nın yıkılış sürecini hızlandırmıştır. Onların yerine Batı'daki gibi maaşlı asker yetiştirmek ülkeyi yıkıma sürüklemiştir.

İktidarsızlaşma

Ayan sınıfı ve ağalık arasındaki farka değinen yazar, Kanuni döneminde bozulmuş olan Ayanlığın, köyde yaşayan insanlardan ve tüccarlardan vergi toplama görevi vardır. Lonca sistemi tamamen buradan toplanan vergilerle idare edilir ve köylü bu durumdan memnundur. Ancak daha sonra İltizam sisteminin tamamen değişmesiyle köylerde ağalık ortaya çıkmıştır. Ağalar

köylüyü sömürür ve eşkıyalarla işbirliği yaparak köylüyü istediği gibi dizginlerler. Tahir'e göre eşkıyaların olduğu yerde devlet bütün iktidarını kaybetmiştir.

Yönetimsel Yozlaşma "Nedir yahu? Dünyanın bu hali neyin nesi? Ayanla mültezim olmayınca Osmanlı padişahı denilen derbeder, âşârı, tekâlifi kendi başına mı toplayacak? Askeri kendisi mi sürecek?". Toprağın Tımar usulüyle işlenmesi Kanuni dönemiyle değiştirilir ve onun yerine İltizam sistemi getirilir. Halktan vergi toplamakla görevli olan mültezimler zaman içinde insanları kendi çıkarları için sömürmeye başlamıştır.

Savaş Eserin başlangıç adlı bölümünde Mısır valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın, Osmanlı yönetimine başkaldırarak Kütahya'ya kadar geldiği anlatılır. Osmanlı'dan savaşı durdurma karşılığında Bursa'yı isteyen Mehmet Ali Paşa, başka devletlerin araya girmesiyle ordularıyla birlikte geri çekilir: "Dünya kuruldu kurulalı, gâvur içine velvele salıp bunca memleket alan nice Osmanlı padişahlarını sucu beygirlerine başı açık bindirip, Yedi Zindan kalesinde hayalarını bura bura geberten yeniçeri askerini kırmış bir Sultan Mahmut. Kendi öz malı Mısır ülkesinin valisiyle, neden başa çıkamamakta bakalım?".

Toplumsal

Sömüren/Sömürülen Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan yönetimsel yozlaşma, birçok köyde insanları sömüren ağaların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Vergi toplayan mültezimlerden sonra onların yerini alan ağalar, insanları yok pahasına çalıştırmış ve onların emek gücünden ciddi bir servet biriktirmişlerdir. Köyde gücü elinde bulunduran aileler, eşkıyalar aracılığıyla yerli halka istedikleri her şeyi yaptırırlar. Zayıflayan devletle birlikte adalet sistemi tamamen çökmüştür.

Cehalet Köyde yaşayan yerli halk, kendi yaşadığı çevrenin dışında olup biten bütün olaylardan habersizdir. Dolayısıyla bölgenin eşrafı, yerli halkı kolaylıkla kandırmayı başarır. Oldukça kapalı bölgeler olan köyler, gelişime ve bilgi alışverişine tamamen kapalıdır. Kambur Kadı'nın aracılığıyla Dilâver Ağa, Silistre'ye ordu göndereceği bahanesiyle zindanda tutulan soyguncuları alıp yola çıkar. Çevredeki birçok beldeyi yağmaladıktan sonra Silistre savaşından dönmüş gibi yaparak halkı kandırır.

Yoksulluk Osmanlı Devleti'nin içine düşmüş olduğu ekonomik buhranlar ve giriştiği savaşlar nedeniyle coğrafyada üretim yetersizliği oluşur. Çalışacak insan gücü azalır ve üretim tamamen kısırlaşır. Halkı devamlı sömürmekte olan eşraf her geçen gün zenginleşirken halk günden güne fakirleşir: "Çakırların parasının mayası, faiz parası... Milletın canını yakarak dirhem dirhem topladıklarını, böyle batman batman harcanmazlarsa, bunlara şeytan bile güç yetiremez". Tımar usulünün bozulması ve Halkçı bir toprak reformu yapılmaması, vahşi bir rekabet ortamının oluşmasına zemin hazırlar.

Ahlaki Yozlaşma Devlet gücünün zayıflaması ve özel mülkiyet anlayışıyla oluşan rekabet ortamı, insanları tamamen bencilleştirir. Devletteki ve dünyadaki gelişmelerden tamamen uzak olan toplum, sadece kendi çıkarını düşünür ve insanoğlunun en ilkel güdüleriyle hareket eder hale gelir. Oldukça karmaşık ilişkilerle çevrili ve insanların ihtirasları için her türlü insani değeri yok saydığı anlatıda, kişiler birbirlerine asla güvenmez. Birbirleriyle konuşma üslupları ve birbirlerine taktıkları lakaplar korkunç derecede aşağılayıcıdır. Köylülerin en önemli meşgalesi varoluş mücadelesi vermektir.

Psikolojik

Hırs Eserde rol oynayan anlatı kişilerinin büyük bir çoğunluğu köylü sınıfına mensuptur. Köy eşrafını oluşturan bireyler; oldukça bencil, çıkarıcı ve ahlaksızdır. Birbirleriyle sürekli rekabet halindedirler ve bu rekabet duygusu onları kendi sefil sonlarına götürür. Dilâver Paşa/Halil Efendi ve Kenan/Ömer Efendi arasında meydana gelen rekabet, birçok insanı sefaletle sürükler. Eşraf, toplumsal sorunlara karşı hiçbir sorumluluk duymaz ve etik duygusundan yoksundurlar.

Şehvet Köylü sınıfına mensup olan başkarakterler, en ilkel insani güdülerle hayatlarını idame ettirirler. İçinde yaşamış oldukları servet ve etraflarını çevreleyen dünyanın kısırlığı, insanların en temel içgüdüleriyle hareket etmesine neden olur. Ömer Efendi hayatı boyunca hovarda yaşamış ve oğlu Kenan'ı da bu şekilde yetiştirmiştir. Oğlunun başına buyrukluğunu gören Ömer Efendi'nin adeta gururu

okşanır. İstedikleri her kadını elde etmek isterler. Kişilerde sadakat duygusu neredeyse hiç gelişmemiştir.

İhtiras Temel anlatıyı biçimlendiren karakterler, her açıdan ihtiraslarıyla hareket eden eyleyenlerdir. Varlıklı karakterler istedikleri her şeye hemen sahip olmak isterler. İstediklerine erişebilmek için her yolu mubah görürler. Hiçbir insani ya da ahlaki değerleri yoktur. Varlıklı olmayanlar ise servet edinmeye çalışır. Kurnazca planlar yapıp kirli işler çevirirler. Anlatıda rol oynayan her karakter, hayatta kalma ve rekabet güdülerinin esiridirler.

İntikam Kenan, Ömer Efendi, Dilaver Paşa ve Halil Efendi gibi karakterler oldukça kindar ve intikamcıdır. Kendisine sahte bir soyağacı düzen Dilâver Paşa'yı kıskanan Halil Efendi, aynı şeyi kendisi de yapmaya çalışsa da başarısız olur. Fakat oğlu Ömer Efendi, Dilâver Paşa'nın eşi Cemile'yi kaçırmaya çalışır. Kenan da, babası öldükten sonra babasının eşlerinden biri olan Nazmiye'yle cesedinin yanında cinsel ilişkiye girer.

Ülkücülük/Çıkarıcılık İttihatçı Avukat Cevdet Bey ve Jön Türk sürgünü Seyfettin Bey hayli toplumcu kişiliklere sahiptirler. Ülkenin yönetim anlayışını özgürlükçü ve adil temellere oturtmak isterler. 1908 yılında Meşrutiyet'in ilanı ile Cevdet Bey, Çorum'un İttihat ve Terakki başkanı olur, Seyfettin Bey ise müfettiş olmuştur. Gelen yeni siyasi düzen bazı sorunlara derman olmuş olsa da, eski baskıcı anlayış kaldığı yerden devam etmiştir. Hayli idealist bilinçlere sahip olan Cevdet Bey ve Seyfettin Bey, mevcut siyaset içinde birer piyon haline gelirler.

İlişkisel

Cinsel Sapkınlık Eserin başkarakterleri olan Ömer Efendi ve oğlu Kenan'ın ciddi düzeyde cinsel sapkınlıkları vardır. Ellili yaşlarında olan Ömer Efendi, güzel ve genç kızlardan hoşlanır ve birçok kapatması vardır. Evli kadınları cinsel açıdan arzular ve elde etmeye çalışır. Kenan ise babasının neredeyse bütün eşleriyle ensest ilişkiye girer. Babası öldükten sonra onun kapatmalarından biri olan Nazmiye'yle cesedin yanında cinsel ilişkiye girer. Abuzer'le evli olan Emey'i cinsel olarak arzular ve onu elde etmek için şeytani kötülükler yapar. Abuzer ise bireysel çıkarı için eşi Emey'i cinsel açıdan istismar etmekten çekinmez. Bu durum, anlatı kişilerinin ne kadar bireyci olduğunu anlamamızda elzemdir.

Kişi İncelemesi

Kenan (Sapkın, Şımarık)

Karakter Çakır Kâhyalardan Ömer Efendi'nin oğludur. On altı yaşında olan genç karakter, babası tarafından sürekli arzularının peşinde koşan ve istediğini elde edebilmek için her şeyi yapabilecek bir karakter olarak yetiştirilmiştir. Karakterin bütün istençleri onun en büyük takıntısı haline gelir. Abuzer'in eşi Emey'le birlikte olur ve onun için Hanefi'yi öldürür. Babasının ikinci eşi Güllü'yle de birlikte olur ve uzun zamandır babasının kapatması olan Benli Nazmiye'yi takıntı haline getirmiştir. Kenan, şımarıklığın ve sapkınlığın temsilcisi niteliğindedir. Devamlı olarak bireysel arzularının peşinden koşan karakterin ihtirasları kendi kötücül sonunu hazırlar. Düzenbaz Abuzer tarafından kandırılır ve bütün servetini yitirerek sefil bir hayata mahkum olur. Kalıtsal olarak Çakırların ailesindeki erkeklerin özelliklerini taşır ve nasıl yetiştirilmişse öyle yaşar. Kenan; duyarsız, bilinçsiz, meraklı, vefasız, özentili, maceracı, canlı, geleneksel, bencil, zalim, güvenilmez, hoşgörüsüz, sorumsuz, dizginsiz, düzenbaz ve ahmak bir kişilik yapısına sahiptir.

Etkinlikler Çakırların Ömer Efendi'nin tek oğlu olan Kenan, on altı yaşına gelene kadar şımarık ve hovarda bir şekilde büyütülmüştür. Konağın ahırında, hizmetçilerle ve üvey anneleriyle gizlice cinsel ilişkiye girer. Abuzer adındaki bir fakir, babası tarafından konağa getirilip ahıra yerleştirilince çok sinirlenir. Çünkü konağın ahırının bütün kirli işlerini gördüğü yerdir. Kenan bir süre sonra, bir bedevi şeyhi tarafından Çorum'a getirilmiş bir Arap atının güzelliğini ve destansı hikayesini duyunca onu satın almak ister. İki yüz altın değerindeki atı alacak yeterli parası yoktur. Gerekli parayı bulmak için ilk önce Cevdet Bey'e gider. Fakat Kenan'ın ne kadar güvenilmez bir kişilik olduğunu bilen Cevdet Bey, ona bu parayı vermez ve onu bazı konularda uyarır. Ardından, eski bir aile dostu olan Kirkor Efendi'ye giden Kenan, ihtiyacı olan altınları ondan alır. Kenan'ın iki yüz altına aldığı Arap atı, bütün Çorum'da dedikodu konusu olur. Kenan, alınan bu atla birlikte Gâvur Ali'yle beraber bütün kaçakçılığı yapmaya başlar. Daha sonra Murat, Ömer Efendi'nin konağına yerleşen Abuzer'in karısı Emey'in güzelliğinden

bahseder. Kenan'ın daha önce pek düşünmediği Emey, artık onun en büyük takıntısıdır. Kadını elde edebilmenin planlarını yapar ve babasının eşleri olan Nazmiye ile Güllü'yle sürekli ilişkiye girer. Nazmiye'nin önerisi üzerine Kenan, Emey'e kendisiyle birlikte olması için para teklif eder. Emey teklifi kabul eder fakat konaktaki kalabalık ve çeşitli aksiliklerden dolayı ikili rahat yüzü görmez. Kenan Emey'i Yediçınar Yaylası'na götürmeye karar verir ve bu düşünce Emey'in de hoşuna gider. Zira Abuzer'in olup biten her şeyden haberi vardır ve Yediçınar Yaylası'na bir an evvel yerleşmek için Emey'in cinselliğini istismar eder. Fakat Yediçınar Yaylası'nın çobanı Hanefi Ağa'dır. Kenan'ın ondan kurtulması gerekmektedir. Kenan ilk olarak Ömer Efendi'ye; Hanefi'nin hasta olduğu ve artık çalışmak istemediği yalanını uydurur. Fakat Hanefi Ağa'nın Ömer Efendi'nin yanına gelmesiyle bu yalan ortaya çıkar. Kenan, tek çare olarak Hanefi'nin öldürülmesi gerektiğine karar verir. Yediçınar Yaylası'na giderken Hanefi'yle karşılaşan Kenan, elindeki sopayla Hanefi'nin başına vurur ve onu uçurumdan aşağı atar. Kenan konağa döndüğünde, babasının fenalaştığını öğrenir ve hemen odasına çıkar. Ömer Efendi ölür ve bütün mal varlığı Kenan'a kalır. Kenan bütün mal varlığını Emey için harcar ve Abuzer Ağa kısa zamanda Kenan'ın bütün mülküne sahip olur. Kenan, ihtirasları nedeniyle sefil bir hayata mahkum olur.

Etkileşim Eserdeki entrik anlatının en baskın karakteri Kenan'dır. Onun eylemleri bütün anlatıyı şekillendirir ve okura verilmek istenen iletilerin önemli bir taşıyıcısıdır. Eserdeki bütün karakterlerle iletişim ve etkileşim halindedir. Karakterin iç monologları ve diyaloglarından nasıl bir dünya görüşüne ve tinsel duruma sahip olduğunu anlayabiliriz.

ÖRNEK ANILAR

Kanunsuz Kenan, daima sahip olduklarından daha fazlasını ister ve bundan dolayı yasadışı işler yapar: "Evet, tam tüccar ortaklığı... Hayvan çalarlar, tütün kaçakçılığı yaparlardı. Mahpus damıyla zaptiye kışlasına afyonu, esrarı yıllarca bunlar taşıdılar. Abuzer Ağa'nın bugün yataklık ettiği eşkıyalar, Yediçınar Yaylası'nın eski itleri... Neden canım? Abuzer Ağa, bir zamanlar, Çakırların Kenan Efendi'nin öşür toplama işlerinde eli-ayağı değil miydi?"

Gurursuz Kişiler arasındaki her türlü ilişki şekli oldukça yozdur. Babası öldükten sonra ihtirasları yüzünden her şeyini kaybeder: "- (...) Çakırların Kenan Efendi, Abuzer Ağamla neden ortak olmuş? - Aman! Bunların ortaklığı, sakın, Emey Hanım üzerine mi? - Ya neyin üstüne olacaktı? Abuzer Ağam, küçük karısı Emey Hanım'ın uğurunu denediğinden, ortaklık senetlerini hep ona mühürlenir. Çakırların Kenan Efendi'nin ortaklık senedini de, önce Emey Hanım mühürlenir. Hem de körpelik zamanının hiç aşınmamış mühürüyle... Şimdi burda karının..."

Cesur Kenan, istediğini elde etmekten için hiçbir şeyden çekinmeyen gözü kara bir karakterdir: "Kenan biraz zebuncaydı ama, boyu gelip kendisine yetişmişti. Etlenmemesi kuvvetsizliğinden değil... Emsalleriyle güreşirken dayanıyor. Deli Elvan'la, tütün kaçakçısı Gâvur Ali'nin dediğine bakılırsa, yürekliliği de kendisine elvermiş. İşte belli bir şey, çakır gözleri öfkeli... Arada bir yalanıyor, bir yandan da alt dudağını dişlemeye uğraşıyor. Nerdeyse azgın boğa gibi burnundan soluyacak..."

Hovarda Küçüklüğünden beri her istediği yapılmış olan Kenan, istediği her şeyi elde etmeye alışmıştır. Bu bakımdan babası ve dedelerine benzemektedir: "Babasının yanında göstermek istemiyordu amma, - rahmetli dedesi Halil Efendi gibi - inatçı, şımarıktı. Şimdiye kadar aklına ne koymuşsa, hepsini er-geç yaptırmış, yaptırmaya alışmıştı. O zamana kadar tenhada bastırıldığı hizmetçi kızları omuzlayıp, arka ahırın sedirine atıyordu. Canının sıkılması, babasının boş ahıra birilerini kondurmasındandı".

Şımarık Atı satın almak ister: "Ne pazarlığı bre emmi? Buna pazarlık mı olurmuş? Parayı cebinde bilsin... Babam olacak kavat, vermedi mi, konağı yakarım ve de anam karıyla beraber bütün karılarını yatırır keserim... Değirmenleri, bağları bahçeleri hep satmaz mıyım hey Çakır'ın Ömer... İki yüz altını bastır bakalım sakallı papaz!.. Haydi bakalım, çıkarın keselerde ne varsa emmi, pey vereceğiz!"

Yalancı Emey'i Yediçınar Yaylası'na yerleştirebilmek için babasına Hanefi'yle ilgili yalanlar söyler: ""Ben sürüyü bıraksam gerek," dedi, "Gördüğün gibi... Beni sıtma kötül etti yavrum!" diye ağladı. "Ömer Efendi, kendine bir çoban bulsun," dedi. "Ben Narlıca'ya insem gerektir" dedi. "Yeni çobana, dağın girdisini çıktısını, Parpar'ın Çalık'la sen sevabınıza belletirsiniz! " dedi".

Sapkın Babası Ömer Efendi'nin öldüğü gece, adamın cesedinin başında üvey annesi Nazmiye'yle sevişir: "- İşte böyle Seyfettin Bey'im - dedi - bunlar o gece, rahmetli Ömer Efendi'nin önünde, herif hırıl hırıl can çekişirken o haltı resmen... Şimdi sen ne diyeceksin ki, "Böyle bir rezaleti adam niçin söyler?" Utanmaz olduğundan söyler. Bizim Kenan Efendi'yse utanmazların padişahıdır. Anlatırken keyif olur ki gülmekten neredeyse ağzı ayrılacak..."

Abuzer Ağa (Kurnaz, Ahlaksız)

Karakter Anlatının kötücül karakteri, Çorum'a çoban kılığında Kerbela'dan geldiğini söyler. Türkçe bilmiyormuş gibi davranır. Abuzer'in amacı; karısı Emey'in zengin birisiyle ilişkiye girmesini sağlayıp servet edinmektir. Eserin sonunda Kenan'ın bütün mülküne sahip olan Abuzer Ağa, aynı zamanda eşkiyalar aracılığıyla köylüyü sömürür. Anadolu'yu karış karış gezerek gittiği yerlerdeki halkı çeşitli düzenbazlıklarla sömürmeye çalışan karakterin son durağı Çorum olur. Kendi kimliğini sürekli olarak saklar ve duygu sömürüsüyle insanları kendisine acındırır. Aile bireylerini de kullanarak çeşitli kirliliğe girişir, insanları maddi ve manevi açıdan sömürür. Oldukça güzel olan genç eşi Emey aracılığıyla ciddi bir sermayenin sahibi olur. Kişilik özellikleri olarak Abuzer Ağa; kurnaz, ahlaksız, bilinçsiz, düzenbaz, duyarsız, sömürücü, vefasız, gurursuz, güdümlü, somut, iki yüzlü, güvenilmez, kanunsuz, bencil, planlı, dikkatli, dakik, kararlı, başarılı ve takıntılı bir anlatı kişisidir.

Etkinlikler Anadolu'nun çeşitli vilayetlerini ailesiyle birlikte dolaşmış gittiği her yerde insanları dolandıran Abuzer, Sivas'ta foyasının ortaya çıkmasıyla, ailesiyle birlikte Çorum'a gelir. Onu oldukça sefil bir halde bulan Deli Elvan, Zaptiye Kolağası Celil Efendi'ye götürür. Türkçe konuşmayan Abuzer'le Kürtçe konuşmaya başlayan Celil Efendi, onun Kerbela'dan geldiğini ve oldukça iyi bir çoban olduğunu öğrenir. Yanındaki eşi Emey'in güzelliğini gören Celil Efendi, onları Ömer Efendi'ye götürür. Ömer Efendi'nin konağında oldukça dostane karşılanan Abuzer, çobanlık yapmak istediğini söyler. Onun methini duyan Ömer Efendi kendisine Köşdağı'nda çobanlık yapmayı teklif eder. Abuzer, başlangıçta pek memnunmuş gibi görünmese de aslında bunu çok istemektedir ve teklifi kabul eder. Fakat Köşdağı'nın çobanı Hanefi Ağa'dır ve Çakırların ailesinin yıllardır bütün işlerini görmektedir. Ömer Efendi ondan bir anda vazgeçemez ve Abuzer ile ailesini ahırına yerleştirir. Abuzer'i paşa hamamına davet eden Ömer Efendi'yle diğerleri oldukça hoş vakit geçirir. Saime Hanım, Abuzer ve ailesinin pireli eşyalarını yakmak üzereyken Abuzer hışımla yanına gelir ve ona engel olur. Yakılmak istenen semerlerin içinde Abuzer'in altınları gizlidir. Onları yeni semerlere koyarlar ve aralarında Çakırların ailesinden nasıl para koparacaklarının planını yaparlar. Emey, Kenan'la yakınlaşarak ondan para koparacak ve Hanefi Ağa'dan kurtulup Yediçınar Yaylası'na onlar yerleşecektir. Emey altın karşılığında Kenan'la birlikte olacaktır fakat konağın kalabalığı ve çeşitli aksilikler yüzünden ikili bir türlü bir araya gelemez. Kenan onu Yediçınar Yaylası'na yerleştirmeye karar verir ve Abuzer'in de istediği zaten budur. Kenan'ın Hanefi Ağa'yı öldürmesi ve hemen ardından Ömer Efendi'nin de ölümü Kenan'ı bütün mülkün sahibi yapar. Bir süre sonra Abuzer ile Kenan ortak olur. Fakat Abuzer Emey aracılığıyla, Kenan'ın elinde kalan mülkünü de ele geçirir. Köyün ağasına dönüşen Abuzer Ağa, yerli halkı daha fazla sömürmek için eşkiyaları kullanmak ister ve bu konuda İttihat ve Terakki'nin Çorum başkanı olan Cevdet Bey'le sorun yaşar. Cevdet Bey eşkiya sorununu Abuzer'in halletmesini ister. Abuzer, köyün ağası olmuş ve eşkiyaları da emri altına almıştır. Kenan da onun yanındaki bir kula dönüşmüştür. Bütün bunlar Meşrutiyet ilan edildikten sonra gerçekleşir.

Etkileşim Eserin kötücül karakteri oldukça edilgen bir konumda gibi görünse de aslında bütün entrik unsurların yöneticisidir. Eserde verilmek istenen iletilerin en başat yansıtıcılarından biridir. Eserdeki bütün karakterlerle iletişim ve etkileşim halinde olduğu gibi, iç monologlar ve diyaloglar aracılığıyla onun dünya görüşü ve tinsel durumuyla ilgili önemli bilgiler ediniriz.

ÖRNEK ANILAR

İki yüzlü Çorum'a ilk geldiğinde Celil Efendi'yle görüşen Abuzer, kendisini saf ve acınacak bir halde gösterir. Çevresindeki insanlara iyi davransa da aslında oldukça kirliliğe planları vardır: "- Adın Abuzer mi? Abuzer... - Ne iş yaparsın? - Çobanız sayende bey... Bizim çobanlığımız otuz kadılık yere nam salmıştır. Bizim oralarda bizi herkes bilir! - Herkes bilir de neden gurbete çıktın? Sakın adam filan vurmuş olma! - Haşa bey... Allah bize adam öldürmeyi soramaz. Biz çobanız bey, çoban kısmı kurtla boğuşur. Allah kurdu iki çeşit yaratmış... Biri dört ayaklı, biri iki ayaklı..."

Düzmeci İnsanlara kendisini oldukça sefil ve yardıma muhtaçmış gibi gösterir. Aslında oldukça iyi bir birikimi vardır: "Ulan alçak! Üç gün önce kesilmiş manda kellesi bu sıcakta yenir mi? Hepiniz

sürgün illetine uğrar geberirsiniz. Sizin geberdiğinizize yanmam, belanızı kasabaya da bulaştırırsınız. Geri dur!”.

Düzenbaz Çakırların ailesinden mümkün olduğunca para koparmak için gece vakitlerinde plan yaparlar: “Nesi olur mu? Bizim işimizi kim bozar? Karı milleti bozar. Ömer Ağa'nın karıları Emey'den hoşlandılarsa, tamamdır. Bak, beni dinle! Emey orospusu karıları darıltmasın, bu bir... ikinciye asıl hüner ağa oğlunu baştan çıkartmakta... Oğlanın cebi altın dolu... Peşin peşin sekiz on altın vurmali...”.

Kötücül “Ufak tefek, esmer bir herifti. Çok içmekten burnu şişip morarmıştı. İnce dudaklarındaki terbiyeli gülümsemeyi, arada sırada hain bir titreme yokluyordu. Rakı kadehini ay ışığına kaldırdığı zaman, donuk bakışları kurnaz kurnaz ışıldadı. El sallamalarının keskinliği, gözlerinin oynaklığına denk düşüyor, bunlar, ömründe hep pis işlere girip çıktığını, sırasında kıyıcı, sırasında ödek olduğunu gösteriyordu”.

Kurnaz Daha önce çevirmiş olduğu kirli işlerden ders almıştır. Artık daha tedbirdir: “Türkçe konuşsaydık bu deyyuslar bizi sopayla kovalardı. Duydunuz ya, Ağa beşbirlikleri hiç bakmaz takarmış. Ağzınızdan bir laf kaçırırsanız keyfinize... Oğlanı sıkı tembihleyin. Çocuklarla oynarken moynarken bir halt etmesin. Sivas'taki gibi olursa...”.

Dalkavuk Meşrutiyet'ten sonra iktidara gelen İttihat ve Terakki'nin üyeleri önemli makamlara gelmiştir. Abuzer, ağa olduktan sonra onlarla sürekli görüşür: “Abuzer Ağa, araya girdi: - Şükür kavuşturana bey! Yolunu gözlediğimiz müfettiş sensin demek! Seyfettin Bey suratını asarak, yarım ağızla: - Evet! dedi, o kadar... - Allah daha nice nice yüksek makamlar nasip etsin! Bu günü gördüm ya, artık ölsem de gam değil! Abuzer Ağa, bir yandan dualar ediyor, bir yandan hızlı hızlı düşünüyordu : "Davavekillerine bir vakit güven olmaz. Arkamızdan bizi karaladı mı bitti! Müfettişi ötekiler istediler. Ötekiler bizim düşmanımız... Zırpadağ gelmesi neyin nesi yahu? Sakın bu Cevdet Bey'i deherler, mehlerler . . . » Bir yandan Fazlı Bey takımına nasıl yaranıp hangi yoldan yanaşacağını tasarlar, bir yandan: "Aman! Cemiyete yararlı olduğumuz bilinsin!" diyordu”.

Sömüren Devlet, eşkıyalarla mücadele etmek istemiş gibi görünse de aslında bu konu hakkında ciddi bir adım atmaz. Cevdet Bey Abuzer Ağa'yı eşkıyalar konusunda yalnızca uyarmakla yetinir: “Eşkiya işini bana ısmarladın ya, gerisine hiç karışmayacaksın Davavekili! Alçakları önüme katıp kırbaçlayarak huzuruna getirmez miyim, sen gör? Enselerine şaplağı çekip ayaklarını öptürmezsem... - Yaparsın, hiç şüphem yok! Neden mi? Dağdaki itlerin karabaşı sensin de ondan...”.

Çakırların Ömer Efendi (Hovarda, Kurnaz)

Karakter Halil Efendi'nin oğlu, Kenan'ın babasıdır. Ömer Efendi, kendisi ne kadar hovarda yetiştirilmişse oğlunu da aynı şekilde yetiştirmiştir. Halil Efendi'nin üvey oğlu olan Ömer Efendi, tıpkı oğlu gibi gençliğinde, üvey annesi Cemile'yle birlikte olmuştur. Anlatıda yaşlı ve hasta olmasına rağmen, nefsi isteklerinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Oğlunun bütün bencilliği ve şımarıklığı onun gururunun okşanmasına sebep olur. Anlatı boyunca Ömer Efendi, çeşitli çelişkili davranışlar ve tutumlarla karşımıza çıkar. Bazen oldukça cesur, cömert, iyiliksever ve babacan davranışlar gösterse de bireysel arzularına ve isteklerine engel olamaz. Anlatıda ellili yaşlarında ve hayli hasta olmasına rağmen kadın düşkünlüğünden ve hovardalıktan vazgeçmez. Oğlunu yetiştirme şekli yüzünden öldükten sonra bütün malvarlığını kaybeder. Ömer Efendi; duyarsız/duyarlı, bilinçsiz, bencil, cömert/cimri, güvenilmez/güvenilir, hoşgörüsüz/hosgörülü, sadık/sadakatsiz, sorumlu/sorumsuz, başıboş, spontane, düzensiz, umursayan/umursamaz ve başarısız bir karakterdir.

Etkinlikler Halil Ağa'nın oğlu olan Ömer Efendi, on dokuz yaşlarında Dilâver Paşa'nın gözde eşi Cemile'yi kaçırmış ve onunla cinsel ilişkiye girmiştir. Bu olay bütün Çorum'da duyulur ve Ömer Efendi namı bir ağa olur. Daha sonra ellili yaşlarında karşımıza çıkan karakterin konaklara, çiftliklere ve yaylalara sahip güçlü bir ağaya dönüştüğünü görürüz. Birçok eşi ve kapatması olmasına rağmen her zaman daha fazlasını ister. Köylerine gelen bir düşkünün oldukça güzel bir eşi olduğu haberini aldığı anda onları konağına davet eder. Abuzer adındaki çobanı hayli dostane bir şekilde karşılayan Ömer Efendi, onu ve ailesini ahırına yerleştirir ve onlar adına bir eğlence düzenler. Oğlu olan Kenan'ı Abuzer'in eşi Emey'in güzelliği konusunda uyarır. Fakat oğlunun bütün hovardalıkları Ömer Efendi'nin hoşuna gider. Onda gençliğini görür. Kenan, üvey anneleriyle ilişkiye girer ve Ömer Efendi'nin bu durumdan haberi yoktur. Emey'i takıntı haline getiren Kenan, babasının arkasından iş çevirmeye başlar. İlk olarak ona, Hanefi Ağa hakkında yalan söyler. Emey'i Yediçinar Yaylası'na

yerleştirmek isteyen Kenan'ın Hanefi Ağa'dan kurtulması gerekmektedir. Fakat Kenan'ın bütün yalanları ortaya çıkınca bu sefer Hanefi Ağa, Kenan tarafından öldürölür. Bu sırada Ömer Efendi'nin hastalığı ciddileşir ve kısa bir süre sonra ölür. Hanefi Ağa'yı öldürmüş olan Kenan, babasından intikam almak için onun cesedinin yanında eşlerinden biri olan Nazmiye'yle sevişir. Kenan, babasından kalan bütün servete Abuzer'i ortak eder ve kısa bir sürede neredeyse elindeki her şeyi kaybeder. Abuzer Ağa, Çakırların ailesinin bütün mülkünü eline geçirir. Ömer Efendi öldükten sonra bütün servetini ve ünvanını kaybeder.

Etkileşim Ömer Efendi'nin anlatıdaki rolü oldukça edilgen olsa da verilmek istenen iletilerin taşınmasında yardımcılık görevini üstlenir. Olayların anlamlandırılmasında hayli önemlidir ve geçmişe dönük anlatılarla hikayenin aydınlatılmasını sağlar. Bütün karakterlerle iletişim halinde olmasa da herkesle etkileşim halindedir.

ÖRNEK ANILAR

Namlı Ömer Efendi'nin gençliğinde yapmış olduğu eylemler, Çorum halkının dilinden destan gibi anlatılır: "O sıralarda Çakırların Ömer, on dokuz yaşında... Kızana gelmiş kurt gibi kudurgan... Arkasında dağ gibi variyet... Babası Halil Efendi, altına Arap atını beş yaşındayken çekti, on dördünde beline sedef saplı Karadağ lüverini kendi eliyle bağladı. Martinle turnayı gözünden vurmak her günkü işi. Kalıbı pek iri değil ama, bilek kuvveti bütün akranlarından üstün... Ama asıl hüneri cirit oyunu".

Zorba Devletin güçsüzlüğünü kendisi için fırsata çevirmiş olan Ömer Efendi, eşkıyaları kullanarak zenginliğine zenginlik katar: "Fılan yerden tüccar kervanı kalkmış, falan yere posta gidiyor, bunları hep Kördede'ye, çoban Hanefi yoluyla Ömer Efendi bildiriyor, buna karşılık da Kördede, Ömer Efendi'nin borçlularını, iltizamını aldığı köylerin kopuklarını ürkütüyordu. Eşkıyadan arkası olmayınca faiz hesaplarını bir tamam görmek, harman zamanı onda bir aşar ekini toplamak ne mümkün! Eşkıyadan korkmasalar bu yoksul-zibidi takımına güç mü yeter? "Koca sürü dağda niçin gezinmekte bakalım? Konağımıza yoğurt-peynir mi yetiştirecek?. Hayır? Kördede'nin askerini besleyecek...".

Tehditkar Cevdet Bey, Kenan'ın yetiştirilme şekli konusunda Ömer Efendi'yi uyarınca, Ömer Efendi onu tehdit eder. İttihatçı olan Cevdet Bey'i jurnal edebileceğini ima eder: "- Asıl sen bana bak! - diye çıkıştı - yahu nedir? Sen kendin, hiç laf dinler misin? Esasında bu oğlan, bana bakarak değil, sana bakarak azmakta... - Bana bakarak mı? Yok canım! - Sana elbette... Osmanlı ülkesinde, Cön Türk rezili bırakmazlar, buraya sürerler. Sen bunları başına toplarsın. Para vermek sende, sürgün itlerinin açlarını doyurmak sende, sofraya kurup rakı, şarap içirmek sende...".

Şımarık Başına birçok sorun açılacağını ve ailesinin adını kirleteceğini bilmesine rağmen, Dilâver Paşanın karısı Cemile'yi uçkur düşkünlüğü nedeniyle kaçıırır: "Gitsek gerekti arkadaş, Cemile Hanım'ın kahvesi şekerli mi, sade mi, baksak gerekti. Hem kahve neyin nesi? Bize ikram edecekse, ak kaymaktan etmeli..." İşte Ömer zibidisinin yüreği böyle yürek! Döve döve öldüreceklerini, kıymık kıymık doğrayacaklarını aklına bile getirmiyor".

Cesur "- Vay kahpe! Bu nasıl bir oyun? - diyerek kırbacım kaldırdı ki dünya güzeli Cemile'yi bitire... İşte orada, Çakırların Ömer oğlanın yiğitliği gürlledi. Elindeki cirit değneğini Kara Cehennem'in şahdamarına vurup, dağ gibi herifi atının tırnağı dibine düşürdü. Kenardan köşeden bakanlar: - Tamam... Şimdi bunu hayvana çiğnetir. - dediler".

Dostane "Elli yaşlarında, orta boylu, tıknaz, kırmızı suratlı bir adamdı. Kızıla çalan kırçıl sakalını kısa-yuvarlak kestiriyor, abani sarıklı fesini her zaman, kopuk-ipsiz takımı gibi sağ kaşının üstüne kabadayıcı eğiyordu. Ama üzerinde, birçok ağaların, uydurma somurtkanlığı, kibirli kasılması yoktu. Canı konuşmak istediği halde "Ağır..." desinler diye, kendini sıkamaz, birini dinlerken, başka şeyler düşünüyor görünmek için gözlerini duvara dikmezdi. Tersine gülerüzlü, şakacıydı".

Kurnaz Ömer Efendi'nin diğer eşleri, Emey'in güzelliğinden rahatsız olunca, onlara hayli akıllıca bir bahane uydurur ve Emey'in kalması için onları ikna eder: "- Hemen görmek mi lazım? Ağa kısmı birbirini uzaktan uzağa duyar da bilir. Benim ünüm oralara kadar gitmiş, Allah'ın izniyle, oralardan ileri bile geçmiş... Herif, kağıdında ne yazsa iyi "Aman Çakır Kahyaların Ömer Efendi kardaşım," demiş, "Selam tabiidir" demiş, "Sana bizim Abuzer Ağa'yı ismarladım. Emanetimi kendi malın gibi koruyacaksın (...)".